

ΚΛΕΙΩ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ

ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΔΕΙΨΙΑΙ

Τόμος Β'.
ΑΡΙΘΜ. 26.

Συνδρομή, άρχομένη από 1. Ιανουαρίου και 1. Ιουλίου έκάστου έτους, έξέμηνος μόνον
και προπληρωτέα: Πανταχοῦ φράγκ. χρ. 10 ἢ μάγκ. 8.

ΕΤΟΣ Β'.

τῆ 15/27. Ιανουαρίου 1886.

ΕΥΠΡΟΣΩΠΟΣ ΑΦΟΡΜΗ.

Δέν πρόκειται νά περιβάλωμεν τήν παρατεθειμένην εικόνα δια βιογραφικοῦ πλαισίου, οὐδέ νά χαρακτηρίσωμεν ἐν ταῖς σελίσιν τοῦ οἰκογενειακοῦ τούτου ἀναγνώσματος δι' ὀλίγων γραμμῶν τήν πασίγνωστον φυσιογνωμίαν τοῦ πάτρωνος τῆς νεωτέρας φιλολογίας μας. Τὸ σχέδιον τοῦτο μετὰ πολλῶν ἄλλων ἐλπίδων ἐματαιώθη ἀπό πολλοῦ, ἀφοῦ καθ' ὅλον τὸ παρελθόν ἔτος πολλάκις ἀπετάθημεν, ἀόριστον πάντοτε παρέχοντες προθεσίαν καὶ ἀνάλογον ὑπισχνούμενοι ἀμοιβήν, πρὸς ἀχρωματιστοὺς λογίους, ὅσους ἐνομίσαμεν ἱκανοὺς νά περισυλλέξωσι βιογραφικὰς σημειώσεις, καὶ πάντοτε ἐλάβομεν τὴν εἰλικρινῆ ἀπάντησιν, διαφόρως ὑπὸ διαφόρων διατυπωθεῖσαν, ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος Ραγκαβῆς ἐπὶ τοῦ παρόντος δέν βιογραφεῖται, προχείρως τοῦλάχιστον δέν βιογραφεῖται. Καὶ πράγματι, ἀν ἐπὶ μόνον πόλεις ἤριζον περὶ Ὀμήρου γενετῆς, ἢ δὲ κριτικῆ πάσης χώρας καὶ ἐποχῆς βαρυνθεῖσα τὰς ἀφορήτους ταύτας ἀντιποιήσεις, κατώρθωσεν οὐ μόνον ἄπατριν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γεγεᾶν αὐτὸν νά παραδίδῃ, ἀλλὰ καὶ ἀνύπαρκτον διὰ τοῦ Οὐολφίου τοῦ Ὀμηρικοῦ ν' ἀποδείξῃ, χιλιαπλάσια εἶνε τὰ εἰδιὰ — ὡς ἐκφράζονται οἱ Γερμανοὶ — τῶν γραμμάτων ἐδάφη, ἐφ' ὧν ἀφῆκε τὰ φωτεινὰ τῆς διαβάσεώς του ἴχνη ὁ Ραγκαβῆς καὶ ὧν ἕκαστον ἐπιφυλάττει αὐτῷ ἀναφαίρετον τὴν πρωτοκαθεδρίαν. Καθί-

σταται δ' ἄλλως δύσκολον τὸ ἔργον τοῦ ἀκριβολόγου βιογράφου καὶ ἐκ πολλῶν μὲν ἄλλων λόγων, πρῶτιστα ὅμως ἐκ τῆς παρ' ἡμῖν ἀνεπαρκειᾶς τῆς γραπτῆς καὶ συστηματικῆς ἀποθησαυρίσεως ποικίλων κοινωνικῶν, πολιτικῶν καὶ φιλολογικῶν φαινομένων.

Ἄπλως λοιπὸν τεχνικὴν τοῦ στοιχειοθέτου ἀπαίτησιν οικονομούντες συμπληρούμεν τὰς γραμμάς ταύτας, ἐφ' ὅσον μάλιστα ὁ κύριος Ραγκαβῆς ἀπήλλαξεν ἡμᾶς τοῦ κόπου τούτου, αὐτὸς πληρώσας τὰ ἐπίχειρα τῆς πολυμαθείας καὶ τῆς πανταχοῦ παρουσίας του, ὅτε τρεῖς καὶ τετράκις μέχρι τοῦδε γράφων ἐν συνεργασίᾳ ξένων ἐξοχότητων τὴν ἱστορίαν τῆς Νεοελληνικῆς φιλολογίας ἠναγκάζετο ἀκουσίως νά αὐτοβιογραφηθῇ.

Ἄντι πάσης δ' ἄλλης χρονογραφικῆς λεπτομερείας, σχετικῆς πρὸς τὸν βίον τοῦ ἀνδρός, θίγομεν ἐν καὶ μόνον, τὸ ἐξῆς ζήτημα, δικαιολογοῦν μὲν καὶ ἐξῆρον τὴν σοφὴν αὐτοῦ πολυπραγμοσύνην, ἱστορικῶς δ' ἀναπόσπασ-

στον ἀπὸ τῆς δικαίας ἐκτιμήσεως τῆς καθ' ἡμᾶς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας, τῆς καθόλου πολιτικῆς καὶ διπλωματίας, τῆς φιλολογίας, κλασικῆς καὶ ἐλαφρᾶς, τῆς ἀρχαιολογίας, καλλιτεχνίας, ἱστοριογραφίας, λεξικογραφίας, ρητορείας, δημοσιογραφίας, δραματουργίας, ἐν αἷς πρωταγωνιστεῖ μετ' εὐαρίθμων ἄλλων ὁ κ. Ραγκαβῆς. Τὸ δόγμα δηλαδὴ τῆς αὐστη-

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

Πρεσβευτῆς τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων ἐν Βερολίνῳ.

ρᾶς ειδικότητος νεοφωτιστων τινῶν γερμανομαθῶν, αἰωνίως καὶ ἱεροσύλως ἀναθεματιζόντων ἐκ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Πανθίου τοὺς μεγάλους τοῦ Γένους διδασκάλους, ἀν τὸ ἀστείον τοῦτο δι' ἡμᾶς δόγμα ἦν δυνατὸν ἢ ἀπλῶς συνέπιπτε νὰ ἐφαρμοσθῆ κατὰ τὰ πρῶτα τῆς ἀναγεννήσεως ἡμῶν ἔτη, ἢ πλησμονὴ σήμερον τῶν παρ' ἡμῖν ἀνορθογράφων θεσιθρηῶν δὲν ἤθελε περιορισθῆ εἰς τὰς τάξεις μόνων τῶν ὑποτελωνῶν, ὑψηλῶν καὶ τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἀφούκτως ἤθελεν ἀποτελέσει τὴν συμπαγεστέραν πλειονοψηφίαν τῶν Ἀθανάτων τῆς Συναίας Ἀκαδημίας, μίπω εὐτυχῶς ἐκπολιορκηθείσης ὑπὸ τῶν ἐξ Ἑσπερίας κατερχομένων διδασκτόρων. Τοῦτο καὶ μόνον τὸ ἀληθινόν, ὅσον καὶ πικρὸν συμπέρασμα ἐξάγει ὁ μετὰ πόνου παρακολουθῶν τὴν νεωτάτην παρ' ἡμῖν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν, ὁ ἀκούων ἢ ἀναγινώσκων τὰς νεαρὰς αὐτῆς ἀντιπροσώπους· πᾶσα δ' ἄλλη ὑμολογία τῶν λογίων τούτων νέων ἀηδῶς ἀποκαλύπτει τὰ παρασκήνια διαφόρων τοῦ ἀμοιβαίου θαυμασμοῦ καὶ συμφέροντος Σχολῶν ὡς καὶ τὴν ὑποχρεωτικὴν ἀλληλεγγύην ποιητῶν καὶ γλωσσολόγων ἐν Εὐρώπῃ γνωστῶν, ἄλλων τόσων γονίμων εἰς ἀσυναρτήτους φυλλάδας καλολόγων, ἀρχαιολόγων, ἐθνολόγων καὶ ἐφεξῆς ἐμοιοκαταληκτούντων ἀλόγων. — Ἀλλ' ὅτε ἰδρῦετο τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Ὄθωνος, καὶ ἐδίδασκον οἱ Ἀσώπιοι τοὺς ὀλίγους σήμερον ἐπιζώντας ἐν τῇ δούλῃ Ἑλλάδι σοφοὺς καὶ ἀρχαίως ἐναρέτους διδασκάλους καὶ βραδύτερον ὁ Βραίλιας Ἀρμένης ἐδίδασκεν ἐν Κερκύρᾳ τὴν φιλοσοφίαν, καὶ ἐγράφετο ἡ Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους χάριν τῶν πολλῶν καὶ ἄνευ εἰκόνων, καὶ οἱ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργοὶ εἶχον καιρὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ τακτικώτατα τὰς περὶ Ἱστορίας τῆς Καλλιτεχνίας παραδόσεις των, καὶ οἱ γηραλέοι Λεξικογράφοι ὑπηρετοῦν ἐν τῷ Ὑπουργεῖῳ τῆς Παιδείας, καὶ ὁ Κυπριανὸς ἤρκειτο εἰς γυμνασιακὴν ἔδραν, καὶ ὁ Ροῖδης εἰς τὸν τίτλον εὐνόουμένου τοῦ γέροντος Ἀσωπίου, καὶ ὁ Βλάχος πρῶτος προσήρχετο εἰς τὰς ἱστορικὰς παραδόσεις ὀμηλικῶν

καθηγητοῦ καὶ ὠμολόγει τὴν ἀπ' αὐτῶν κάρπωσιν ἐν βραβευομένη συγγραφῇ — τότε δὴ τότε καὶ μάλιστα πρότερον, εὐγενῆς τις καὶ δραστηριωτάτη φιλοδοξία εἶχε θυρματίσει τὴν ἑκτακτον ἰκανότητα ἐκλεκτῶν τινῶν φύσεων (καὶ τούτων ζῶν ἀγαλμα εἶνε ὁ Ἀλέξανδρος Ρ. Ραγκαβῆς μετ' ὀλιγίστων ἄλλων καὶ ἐνδὸς ἀνωνόμου ἐξορίστου), αἵτινες κατ' αὐτὸν καὶ μόνον τὸν τρόπον κατῴρθωσαν νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς πρωτίστας καὶ μάλιστα ἐπειγούσας πνευματικὰς τοῦ ἔθνους ἀνάγκας, ἐκ διαφόρων καὶ ξένων πολλὰκις ἀφορμῶν περιβληθεῖσαι τόσον ποικιλόμορφον συγγραφικὸν μανδύαν.

Μὴ τις δ' ἐπιχειρήσῃ, φεῦ! — θλιβεράν τινα παραβολὴν τῶν χρόνων ἐκείνων καὶ τῶν ἀντιπροσωπευόντων αὐτοὺς λογίων πρὸς τὰ σημερινὰ αἰούσματα, διότι παρὰ τον καθηγητὴν τῆς Ἀρχαιολογίας θὰ εὐρεθῆ ὁ ἐρυθρὸς ἀρχαιοκάπηλος, παρὰ τὸν ἐπαγγελματίαν τῆς ἱστορίας ὁ ἄνοστος μεταφραστὴς γερμανικῶν εἰκονογραφημάτων καὶ παρὰ τὸν φιλόσοφον ὁ ἀσύντακτος διατριβογράφος, μέχρις οὗ τὸ αὐστριακὸν τοῦτο μωσαϊκὸν συμπεριλάβῃ τὴν εἰδεχθεστέραν μελέτην ἐπὶ τῆς συγχρόνου ἡμῶν φιλολογίας καὶ γραμματοδιδασκαλίας.

Καθὼς λοιπὸν ἡ βιογραφία τοῦ Ἀλεξάνδρου Ρ. Ραγκαβῆ ἐξ ἀνάγκης συγκεφαλαιοῖ ἢ μᾶλλον περιλαμβάνει τὴν ὅλην ἱστορίαν τῆς ὅλης παρ' ἡμῖν ὄχι μόνον φιλολογικῆς, ἀλλὰ καὶ πάσης ἄλλης βιωτικῆς κινήσεως, οὕτω καὶ βάσις τῆς ἱστορίας ταύτης ἀνάγκη νὰ τεθῆ καὶ ἡ συντόμως ὑπαινιχθεῖσα ἀνωτέρω ἀλήθεια ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ σημερινὸν δόγμα τῶν ἀστειῶν ἀναμορφωτῶν. Παρέχοντες δὲ νῦν τὸν λόγον εἰς τὸν ἴδιον ὁμολογοῦμεν ὅτι λυπούμεθα, ἀλλὰ καὶ δὲν μεταμελοῦμεθα, ὅτι εἰς τὴν μεγαλόφωνον καὶ ἀφοβον ἀποκάλυψιν τόσον κρυφίας καὶ ριψοκινδύνου διὰ τὸν ἐστομίζοντα ἀληθείας ἔδωκεν εὐπρόσωπον ἀφορμὴν ἡ ἡμερωτάτη τοῦ σοφοῦ καὶ σεβαστοῦ ἀνδρὸς φυσιογνωμία.

Ἐν Ἀρέσδῃ.

ΟΡΘΟΓΡΑΦΟΣ.

ΠΕΡΙ ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΥ

ὑπὸ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ.

Σημ. Σ. Κ. Τὴν διατριβὴν ταύτην ἔγραψε χάριν τῆς Κλειῶς ὁ ἀξιότιμος κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆς ἐν εἰδῇ βιβλιοκρισίας ὁμωνύμου πραγματείας τοῦ κ. Ἰωάννου Α. Φουστάνου, ἧς τὴν ἐκδοσιν ἀνηγγεῖλαμεν ἐγκαίρως (Κλ. τόμ. Α'. σ. 302, Βιβλ. 19).

Τὸ βιβλίον τοῦτο, πρὸ τινος πεμφθέν μοι, ἐσχάτως μόνον ἔλαβον ἄνεσιν νὰ διατρέξω, καὶ μετὰ χαρᾶς ἀνεγνώρισσα ἐν τῷ συγγραφῆ αὐτοῦ ἀνδρα σπουδαῖον, πολυμαθὴ, καὶ ἐπιστημονικῶς μελετήσαντα τὸ περίεργον ἀντικείμενον, περὶ οὗ πραγματεύεται, καὶ τὴν φιλολογίαν αὐτοῦ. Ἐκ τῆς ἀξιαναγνώστου ταύτης ἐκθέσεως προφανῶς ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ ὑπνωτισμὸς, ὅστις ὑπὸ πολλῶν ἐξελαμβάνετο ὡς κούφου φαντασιοκοπίας ἀποκύημα, ἢ τέχνασμα ἀγυρτίας βαναύσου, ἐστὶν ἐξ ἐναντίας βέβαιον φαινόμενον φυσιολογικόν, πολλὰ διδάσκον, καὶ πλείονα δυνάμενον ἔτι νὰ διδάξῃ περὶ τοῦ νευρικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῶν τοῦ ἐγκεφάλου ἐνεργειῶν.

Καὶ ὁ συγγραφεὺς αὐτὸς ἐκτίθησιν ὅτι, ὅτε πρῶτον τοιαῦται παρατηρήσεις εἴλκυσαν τὴν προσοχὴν, πολλῶν μὲν ἐκίνησαν τὴν δυσπιστίαν καὶ τοὺς χλευασμοὺς, τῶν δ' ἀναγκασθέντων νὰ πιστεύσωσι διήγειραν τὴν ἐκπληξίν, καὶ προὐκάλεσαν ἀντιπατικὰς, οὐ σπανίως καὶ οὐχὶ πάντοτε πιθανὰς ἐξηγήσεις. Προσέτι δ' οἱ θαυματοποιοὶ ἐδράξαντο

τοῦ φαινομένου, καὶ μετὰ πλείονος ἢ ἐλάσσονος δεξιότητος ἐξεμεταλλεύοντο αὐτὸ πρὸς ἴδιον ὄφελος.

Οὕτως ἐν Παρισίοις παρευρέθη ἐγὼ αὐτὸς εἰς πολυάνθρωπον συνεδρίασιν, ἐν ἣ ὑπνωτίζων καὶ ὑπνωτιζόμενος διάφορα ἐξετέλουν πειράματα, καὶ ἐν ἄλλοις ὁ πρῶτος ἔλαβε παρὰ τινῶν τῶν παρόντων ἐπιστολὰς κεκλεισμένας, ἔθικεν αὐτὰς ἀλληλοδιαδόχως ἐπὶ τοῦ στομάχου τοῦ δευτέρου, καὶ οὗτος κοιμώμενος ἔλεγε πόθεν ἦν ἡ ἐπιστολὴ καὶ περὶ τίνος ἐπραγματεύετο. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ δίδοντες τὰς ἐπιστολὰς μοι ἦσαν ἄγνωστοι, καὶ ὑπόνοια ἐδύνατο νὰ μοι ὑπεισέλθῃ, ὅτι ἦσαν ἴσως οἰκτεῖοι καὶ σύντροφοι τῶν τὰ πειράματα ἐκτελούντων, ἔδωκα καὶ ἐγὼ τελευταῖος μίαν ἐπιστολὴν ἐκ τοῦ κόλπου μου. Ὁ ὑπνωτίζων κατ' ἀρχὰς ἐφάνη μὴ ἀκούσας ὅτι τῷ τὴν ἐδίδον· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπέμεινα, τὴν ἔλαβεν, ἠξέωρον, ὑποθέτω, καὶ τίς εἶμαι. Εἰς τοῦτο καὶ ἀπέδωκα ὅτι, ἀφ' οὗ ἀπέθηκε τὴν ἐπιστολὴν εἰς τοῦ ὑπνωτιζομένου τὸν στόμαχον κλίνας καὶ τὸ στόμα εἰς τὸ